

— *Afsatt skollärare.* Den 3 d:s beslöt skolrådet i Lästinge i Södermanland enhälligt att skilja folkskolläraren G. F. Rydqvist från hans befattning. Anledningen till denna lyckligtvis sällan behöfliga åtgärd var, skriver Söderm. L. T., närmast, att R. gent emot sina kvinnliga lärjungar icke iakttagit det sätt, som anstår en ungdomens lärare och uppfostrare. R. hade förut erhållit varning inför skolrådet för oordentligt lefnadssätt. Innan han formligen afsattes, lämnades honom tillfälle att själf anhålla om afsked, hvaraf han dock icke begagnade sig.

— *Om teckningsundervisningen* öfverlades vid Sydöstra Skånes-kretsens möte den 21 d:s, hvarvid följande uttalande gjordes: »Teckningsundervisningens ändamål bör vara att öfva hand och öga samt utbilda skönhetssinnet; de tekniska föremålen i naturen och det praktiska lifvet; i 1:a och 2:a årsklasserna anses lämpligt låta barnen afrita »Förebilder för teckning å kritafla» af A. Sjöström, 3:e årsklassen Stuhlmans planscher eller linearritning, 4:e årsklassen förläggplanscher, t. ex. »Den lille konstnären», jämte linearritning.

— *Det senaste folkskollärarynnevalet i Jönköping* den 27 sistlidne maj, hvarvid fröken Anna Moberg i Össeby-Garn valdes med 3,734 röster, medan e. ord. lärarinnan i Jönköping fröken Gertrud Leufvenius erhöi 3,686 röster, har af borgmästaren V. Palmgren öfverklagats hos domkapitlet i Växjö. Klaganden yrkar, att valet antingen måtte upphävas och nytt val anställas eller och att fröken Leufvenius må förklarar vald, allt på den grund att bokbindaren O. Lindeberg, som i egenskap af ombud för apotekaren C. Falk röstade med dennes 100 röster å fröken Moberg, icke var berättigad att rösträtt utöfva, enär han häftade för oguldna kommunalutskylder.

— *Följande lärare och lärarinnor* hafva enligt V. L. T. antagits till elever vid de nu påbörjade slöjkkurserna i Västerås, nämligen lärarne A. Jonsson i Kung Karl, A. G. Tydén i Malma, P. Thulin i Norberg, B. Johansson i Köpings landsförsög, V. Sahlén i Odensvi, J. K. Pettersson i Västanfors, K. Matson i Himmeta, G. Österberg och L. A. Flodmark i Arboga, P. Vallin i Barkarö, K. Bergström i Odensvi och J. Rönn i Hed samt lärarinnorna Jenny Lundström i Virsbo, Vendla Lindhval i Irsta, Agnes Sandström och Vilhelmina Törnblom i V. Fernebo, Amalia Holm i Munktorp, Anna Vestman i Ryttern, Lotten Abrahamsson i Sura, Matilda Bergström i Skedvi, Augusta Karlsson i Haraker, Maria Karlsten i Hed, Selma Eriksson i Odensvi, Edla Vretström i Enåker, Signe Olsson i Frösthult, Anna Lennqvist i Sura samt Charlotta Bäcklin och Lovisa Karlsson i Ö. Väla.

— *Om nyttan af glömda skolkunskaper* har öfverlagts vid diskussionsföreningen inom slöjkkursen i Kalmar. Föreningen betecknade såsom oriktig den åsikten, att glömda skolkunskaper ej mer vore till nytta, och anförde som skäl härför: att kunskaperna redan då de inläras — ifall detta sker på sätt som sig bör — hafva ett förädlande inflytande på människans själsförmögenheter, i det att förståndet utvecklas, minnet skärpes, känslan renas, viljan stärkes och riktas till det goda; att af det inlärdas alltid något stannar kvar och att detta vid i lifvet förefallande behof blifver till stor nytta; att om än åtskilligt glömmes, kvarblifver dock i människans inre åskådning en bild af det hela, hvarför man icke under något förhållande kan sägas vara helt och hållet obekant med det man en gång väl inlärt; och att den, som en gång inhämtat kunskaper i alla hänseenden står betydligt högre än den, som icke fått lära något, skulle han än glömt detaljerna af det en gång inlärdas.

Att kunna älska mer, att finna allt flera föremål för beundran och vördnad, är bildningens egentligaste lycksalighet.

E. G. Geijer.

Sveriges allmänna folkskollärareförening.

Valen.

a) Medlemmar i centralstyrelsen.

Södra Roslags-kretsen: de afgående.
Tunaläns-Sevedes-kretsen: dito.
Albo-S. Gårds-kretsen: dito.
Färs-kretsen: dito.
Ås kontrakts krets: dito.
Nedre Fryksdals-kretsen: dito.
Mellersta Upplands-kretsen: dito.
Sydöstra Skånes-kretsen: dito.

b) Revisorer.

Tunaläns-Sevedes-kretsen: N. Rosengren, G. M. Celander och And. Lindén.
Färs-kretsen: dito.
Nedre Fryksdals-kretsen: dito.
Sydöstra Skånes-kretsen: dito.
Södra Roslags-kretsen: G. M. Celander, N. Rosengren och E. G. Vensell.
Mellersta Upplands-kretsen: dito.
Albo-S. Gårds-kretsen: N. Rosengren, Alex. Jonsson och A. V. Branzell i Stockholm.
Ås kontrakts krets: de förut varande.

Lärarekårens hörande i skolfrågor.

Tunaläns-Sevedes-kretsen uttalade såsom sin mening, att lärarekåren bör vara representerad inom folkskolans lokalstyrelse på sätt centralstyrelsen föreslagit.

Färs-kretsen: dito.
Ås kontrakts krets: dito.
Nedre Fryksdals-kretsen: dito.
Sydöstra Skånes-kretsen: dito.

Södra Roslags-kretsen anslöt sig till det uttalande, som gjorts af andra kammaren. *Albo-S. Gårds-kretsen* har uttalat sig sålunda:

Det vore önskvärdt, att skolläraren, på sätt centralstyrelsen föreslagit, finge rätt att deltaga i skolrådets förhandlingar och detta i främsta rummet med hänsyn till skolans bästa, men därjämte äfven för läraren, emedan han, under känslan af att man af honom vid öfverläggningarna om skolans angelägenheter hade rätt att fordra både intresse för, insikt i samt moget omdöme om skolans bästa, häraf skulle sporras att allt grundligare och klarare göra sig hemmastadd i de många och viktiga angelägenheter, som angå skolan.

Mellersta Upplands-kretsen ansåg, dels att genom lag borde beredas hvarje lärare och lärarinna rätt att inför skolrådet yttra sig i frågor, som röra egen skola, dels att äfven de lärare, som tillika äro klockare, borde blifva valbara till ledamöter i skolrådet.

Programfrågan.

Albo-S. Gårds-kretsen gjorde vid sitt talrikt besökta möte den 17 d:s följande uttalande:

Kretsen vill icke uttala något omdöme öfver de bevekelsegrunder, som förmått vissa kretsar att hos centralstyrelsen motionera om förändring af programmet för S. A. F., men anser, att så länge vår nuvarande skollag fortfar att gälla, är hvad som i motionerna begäres just ett af de främsta villkoren för att antagas och behållas som lärare i svensk folkskola; och då kretsen ingalunda betviflar, att om läraren under utöfningen af sitt kall brister i dessa stycken, vederbörande skola draga försorg om hans snara skiljande därifrån (jämligt § 32 i folkskolestadgan); och då det därjämte måste antagas, att läraren till sinnesbeskaffenhet och handlingssätt ej förändras därigenom, att han blir medlem i S. A. F., så kan kretsen icke finna, att något i sak vunnas genom antagandet af den föreslagna programförändringen, utan afsår på dessa och på skäl, som af centralstyrelsen utförligare framställts, de framlagda

motionerna, dock under uttalande af sin bestämda protest o. s. v. (= centralstyrelsen).

På samma gång vill kretsforeningen gifva sitt erkännande åt det berömvärda sätt, på hvilket centralstyrelsen hittills handhaft S. A. F:s angelägenheter, samt uttala sitt beklagande och ogillande af vissa kretsars visade otacksamhet och taktlösa uppträdande gent emot nämnda styrelse.

Färs-kretsen har yttrat sig på följande sätt:

Färs skolförening anser allmänna föreningen redan vara fotad på kristlig grund; därför lämnas motionerna om stadgeändring utan afseende. På samma gång hembär kretsen till centralstyrelsen sitt hjärtliga tack och erkännande för det utmärkte sätt, hvarpå den hittills fyllt sitt förtroendeuppdrag.

Ås kontrakts krets godkände vid sitt möte i Borås den 16 d:s centralstyrelsens förslag till uttalande. (Endast hr J. Björkman i Espered var af annan åsikt. Hr B., som anslöt sig till hr K. J. Lindvalls i årsskriften angifna mening, framlade efter hvar annat två förslag till uttalande, men båda förkastades.)

Tunaläns-Sevedes-kretsen har gjort följande uttalande:

Instämmande i centralstyrelsens uttalande beklagar kretsen, att ifrågavarande motioner framkommit i påtagligt bitter anda, och betecknar desamma såsom alldeles opåkallade eller åtminstone ändamålslösa.

Södra Roslags-kretsen hade möte den 16 d:s under ordförandeskap af hr H. G. Blumenberg och beslöt därvid att på de af centralstyrelsen angifna skälen lämna motionerna utan afseende.

Nedre Fryksdals-kretsen godkände enhälligt centralstyrelsens resolutionsförslag.

Sydöstra Skånes-kretsen: dito.

Mellersta Upplands-kretsen antog enhälligt följande resolution:

Kretsen beslutar att på de af centralstyrelsen i årsskriften anförda grunder lämna de väckta motionerna om ändring af föreningens program utan afseende.

Dessutom vill kretsen, på samma gång den gifver sitt erkännande för det utmärkte sätt, hvarpå centralstyrelsen handhaft S. A. F:s angelägenheter, uttrycka sitt beklagande och skarpa ogillande af de sanningslösa tillvitelser, som från vissa kretsar utslungats mot ledamöter af nämnda styrelse, samt dessa samma kretsars tilltag att begagna religiösa frågor såsom medel till förföljelse.

Ny krets.

Nedre Fryksdals skollärareförening är namnet på en ny krets af S. A. F., hvilken bildades vid möte i Åmberg i Sunne den 11 d:s och som till en del består af samma ledamöter som i den förutvarande Sunne-kretsen, hvilken sålunda utvidgats. Till styrelse valdes: G. Hempel i Sunne (ordförande), E. G. Erlander i Lysvik (vice ordförande), J. A. Andersson i N. Borgeby (sekreterare) och G. F. Petersson i Västan-sjö (skattnästare).

Nya läroböcker i geometri.

Man har under de sistförflutna åren just icke haft anledning att beklaga sig öfver bristande tillflöden af nya alster på folkskolelärobokslitteraturens område. Endast i fråga om geometri fick man länge vänta på att få se något nytt. Ändtligen upp-

trädde i bokmarknaden under slutet af förra året ej mindre än fyra nya läroböcker i nyssnämnda ämne.

Det är dessa, som här nedan skola blifva föremål för bedömande.

En jämförelse emellan dem uppenbarar rätt anmärkningsvärda olikheter, om de än i afseende på framställningssättet och innehållets metodiska behandling hafva det gemensamt, att de tydligen eftersträfvat enkelhet och åskådlighet samt bemödat sig om ett strängt induktivt förfaringssätt.

Olikheterna visa sig företrädesvis i fråga om innehållets uppställning och anordning, det geometriska materialets rikhaltighet samt utförligheten vid behandlingen af ämnets olika moment, äfvensom i fråga om följdriktigheten och den mer eller mindre omfattande tillämpningen af de rent metodiska grundsatserna.

Geometri för folkskolan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med folkskolelärobokskommitténs grundsats af *J. Franzén*, Lund, Collin & Zickerman. Pris inb. 40 öre.

Detta arbete utmärker sig i afseende på innehållet för en sträng utgällning och begränsning af det geometriska materialet. Så har t. ex. endast upptagits det nödvändigaste, som tillhör en klar och riktig uppfattning af de vanligaste geometriska grundbegreppen och kännedomen om de vanligaste ytor och kroppar.

Framställningen här af har förf:n tydligen bemödat sig om och äfven lyckats att göra på ett praktiskt, enkelt och lättfattligt sätt. Af långa resonemang och beskrifningar finnes ej ett spår. Genom enkla, korta frågor och lätta uppgifter, af hvilka en följande naturligt utvecklar sig ur den föregående, hålles lärjungens tanke i verksamhet och ledes fram till en säker uppfattning af det, som för hvarje gång förehafves, hvilket till slut utmynnar i en kort sats, definition eller regel.

Öfverallt där det låter sig göra ledes lärjungan att utgå från verkliga föremål, helst sådana som äro omedelbart tillgängliga och på hvilka iakttagelser och mätningar kunna företagas. Ur denna konkreta grund framställas de geometriska begreppen, hvilka inlärande ytterligare befästas genom att lärjungan, för hvarje gång en geometrisk storhet behandlats, ledes till att upptäcka densamma hos omgifvande föremål samt slutligen genom teckning afbilda den.

Hvad som i främsta rummet utmärker detta arbete är dock dess rikedom på räkneuppgifter och den omsorg, som ägnats åt dessas både framställning och sak-innehåll. De grundläggande exemplen äro på hvarje särskildt stadium väl valda och tillräckligt många för att klargöra förfaringssättet. De resultera i regeln, som för korthetens skull sammanfattas i en vanlig algebraisk formel.

Man skulle emellertid mot de inledande exemplen på de olika stadierna kunna anmärka, att åt ett allt för stort antal af dem ägnats en minutiös, metodisk analys, hvarigenom hvarje moment, som ingår i totaluppfattningen af en uppgift, framställts

för eftertanken. Ett mindre antal exempel, behandlade på detta sätt, kunde varit tillfylllestgörande. I och för sig äro dock dessa exempel förträffliga, emedan de gradvis utveckla insikten och befordra en säker uppfattning.

Den sista exempelgruppen i hvarje afdelning afser ytterligare öfning och befästande genom att tillämpa den inhämtade regeln (formeln).

Man saknar dock exempel för t. ex. uträkning af en parallelograms omkrets och sidan af en kvadrat, då yttinnehållet är bekant.

Sättet för alla slags mätningar är in i de minsta detaljer angifvet, hvilket förlämnar åt vissa delar af framställningen karaktären af handledning för läraren. Huruvida en så utförlig framställning i angifna stycken är på sin rätta plats i en lärobok, därom kunna emellertid meningarna vara delade.

Satser med strängare bevisning äro alldeles uteslutna. Där någon gång ett bevis ansetts behöfligt, t. ex. för att en snedvinklig parallelogram är lika stor med en rätvinklig med samma längd och bredd (höjd), är det enkelt och påtagligt framställt.

Geometriska konstruktionsuppgifter äro likaledes uteslutna, om man undantager de sexton satser, som inrymts på bokens sista sida och icke beledsagats af någon anvisning för deras utförande.

Språket utmärker sig alltigenom fördelaktigt för enkelhet, korthet, klarhet och noggrannhet såväl vid användandet af enskilda uttryck som i fråga om satsbyggnaden.

För de skolor, som icke medhinna ett mera allsidigt och grundligt genomgående af geometrien, torde denna bok vara ganska välkommen, och den torde dessutom kunna med fördel användas såsom en särdeles förtjänstfull samling af praktiska geometriska räkneexempel.

Folkskolans geometri af *J. E. Johansson*.

Första kursen, omfattande normalplanens pensum. Sthm, J. Beckman. Pris inb. 35 öre.

Det pensum, som är inrymdt i denna bok, omfattar, såsom på titelbladet angifves, en så pass vidlyftig kurs, som normalplanen uppställt för flertalet folkskolor. I följd här af är åtskilligt utelämnadt och sparadt till en andra kurs, lämpad för sådana skolor, som kunna hafva behof af en mera omfattande sådan. Utom läran om pyramider, käglor och klot samt vissa delar af läran om krokliniga figurer äro sålunda äfven uteslutna satser med bevis äfvensom geometriska konstruktionsuppgifter.

I afseende på innehållets uppställning, fördelning och metodiska behandling är denna lärobok närmast att jämföra med den af *J. Franzén*. De fördelaktiga om-dömen, som kommit det sistnämnda arbetet till del, tillkommer ock det förevarande. Särskildt gäller detta det åskådliga tillvägagångendet såväl vid behandlingen af hvarje ny geometrisk storhet, som införes i framställningen, som vid inlärandet af sättet för lösningen af räkneuppgifterna.

Men i följd af den utförlighet, som ägnats åt detta mera rent metodiska moment, får äfven detta arbete på många ställen karaktären af metodisk handledning för läraren, och utrymmet har därigenom i någon mån inkräktats till förfång för det rent sakliga innehållet. Denna anmärkning träffar dock icke räkneexemplen, af hvilka blott ett eller annat inledande, såsom sig bör, vederfarits en utförligare analys.

De särskilda geometriska storheterna äro ganska omständligt behandlade på ett i allmänhet synnerligen åskådligt och praktiskt sätt.

Räkneexemplen äro praktiska och väl valda. De aritmetiska svårigheterna äro här något större än t. ex. hos *Franzén*; de förutsätta bl. a. kännedom om allmänna bråk.

Den språkliga framställningen är i det hela taget god.

Ett och annat stycke af resonnerande natur torde utan skada kunna hafva öfverlämnats åt undervisarens muntliga framställning eller kunnat vara mera kortfattadt.

Afdelningen om vinklars mätning har i detta arbete liksom i *Franzéns* kommit i slutet af boken.

Arbetet förtjänar det totalomdömet, att det utgör ett ganska värdefullt bidrag till vår lärobokslitteratur och kan med fördel användas i skolor, som åtnöja sig med en mindre kurs i ämnet. För den vid ämnets metodiska behandling ovane utgör den på samma gång en liten god handledning.

Den typografiska utstyrelsen förtjänar erkännande.

(Forts.)
J. G. Söderberg.

Folkskollärares pensionsinrättning.

Direktionen öfver folkskollärares pensionsinrättning har afgifvit berättelse för senaste året, af hvilken inhämtas följande:

Folkskole-distrikten, hvilkas antal uppgick till 2,379, hafva under året i pensionsinrättningen vunnit delaktighet för 87 nyinrättade tjänster, hvaremot delaktighet upphört för 9 indragna tjänster, så att antalet delägande folkskolläraretjänster, som år 1889 utgjorde 5,227, år 1890 uppgått till 5,305, af hvilka 11 tillhörde högre folkskolor. Af samtliga tjänster voro 2,819 delaktiga efter lägsta delaktighetsbeloppet eller 600 kronor, 1,919 tjänster efter 700 kronor, 183 efter 800 kronor och 231 efter 1,000 kronor samt de öfriga efter olika lönebelopp från och med 620 till och med 960 kronor.

Dessutom har intill 1890 års slut delaktighet i pensionsinrättningen vunnits af tolf folkskollärareseminarier för tillsammans 21 tjänster vid öfningsskolorna, af tretton småskollärarinneseminarier för tillsammans 16 tjänster, vidare för 3 tjänster vid Lappmarkens eklestastikverks skolor, för 4 tjänster vid Svenska missions-sällskapets lappskolor och för tjänstebefattningarna vid pensionsinrättningen.

Sedan pensionsinrättningen med 1867 träd i verksamhet, hafva intill 1890 års slut pensionsbref utfärdats till ett antal af

